

De bomaanslag op de London–Villach-troepentrein van 1947: Zionistische militantie, Britse terugtrekking en een vergeten oorlogsdaad

In de zomer van 1947, terwijl Europa worstelde om zich te herstellen uit de puinhopen van de Tweede Wereldoorlog, trof een weinig bekend maar significant politiek geweldsincident het hart van de Britse militaire infrastructuur. In de nacht van **13 augustus** werd een **Britse troepentrein met 175 personen** — inclusief vrouwen — **gesaboteerd in de Oostenrijkse Alpen**, waarbij een catastrofe ternauwernood werd vermeden toen een explosie een deel van de trein verwoestte nabij **Mallnitz**, niet ver van de **Tauern-tunnel**.

Dit was geen gewone trein. Het maakte deel uit van een **speciaal militair transportdienst** die Britse bezettingstroepen vervoerde van **Londen naar Villach** in Oostenrijk, via Harwich, Hoek van Holland en het naoorlogse Duitsland. De explosie was berekend, gericht op een kwetsbaar spoorsegment met het duidelijke doel massale slachtoffers te veroorzaken. Het Britse leger en de Oostenrijkse autoriteiten verdachten onmiddellijk **zionistische militanten**, mogelijk gelinkt aan de **Lehi-groep (ook bekend als de Stern-bende)** — een radicale paramilitaire organisatie berucht om aanvallen op Britse belangen in Europa en het Midden-Oosten in een campagne om de Britse terugtrekking uit Palestina af te dwingen.

Hoewel de aanslag geen dodelijke slachtoffers eiste, was hij **strategisch, symbolisch geladen en diep verontrustend**. Het onthulde hoe het conflict om Palestina doorsijpelde naar het Europese toneel — niets minder dan in het door de geallieerden bezette Oostenrijk — en legde de kwetsbaarheid van Groot-Brittannië bloot op een moment dat zijn imperiale greep al verzwakte.

De London–Villach-troepentrein: Het Britse naoorlogse militaire spoorwegnet

Direct na de Tweede Wereldoorlog beheerde Groot-Brittannië grote bezettingszones in **Duitsland en Oostenrijk**, als onderdeel van de geallieerde inspanning om Centraal-Europa te stabiliseren. In **Zuid-Oostenrijk** waren de British Troops Austria (BTA) verantwoordelijk voor het handhaven van de orde in **Karinthië**, een regio grenzend aan Joegoslavië en Italië. Villach, een belangrijk spoorknooppunt, werd het logistieke hart van de Britse bezettingszone.

Ter ondersteuning van deze operatie organiseerde het **War Office** een speciale **troepen-treindienst** die het Verenigd Koninkrijk met Oostenrijk verbond. Hoewel vaak over het hoofd gezien in verhalen over de neergang van het Britse Rijk, was deze route een essentiële ader in de Europese militaire aanwezigheid van Groot-Brittannië.

De route

De reis combineerde zee- en spoorsegmenten, zorgvuldig gecoördineerd voor efficiëntie en veiligheid:

- **Londen naar Harwich:** Soldaten stapten op bij **Liverpool Street Station**, richting oost naar **Parkeston Quay**.
- **Harwich naar Hoek van Holland:** Aan boord van troepentransportferry's zoals de *Empire Parkestone* vond de nachtelijke overtocht plaats, waarbij ze 's ochtends in Nederland aankwamen.
- **Continentaal spoor naar Oostenrijk:** Vanaf **Hoek van Holland** reisden de troepen door de **Britse zone in Duitsland** — via Keulen, München en Salzburg — voordat ze Oostenrijk binnengingen.
- **Aankomst in Villach:** Vanaf **Klagenfurt** of **Salzburg** vervolgden de treinen zuidwaarts door de Alpen naar **Villach Hbf**, een sleuteldistributiepunt voor garnizoenen en nabijgelegen kampen zoals het **El Alamein-transitkamp**.

De gehele reis besloeg ongeveer **1.000 mijl** en duurde **2-3 dagen**. In 1947 reden deze treinen **dagelijks**, vervoerend duizenden soldaten tijdens piekperioden van rotatie en demobilisatie.

Veiligheid en strategische waarde

Vanwege zijn militaire functie stond de route onder Britse controle, vaak bewaakt en als veilig beschouwd. Toch bood de enorme lengte, inclusief afgelegen Alpen-trajecten, kwetsbaarheden — vooral in **Oostenrijk**, waar ontheemden (DP's), politieke onrust en zwarte-marktnetwerken een vluchtige mix creëerden. Inlichtingenrapporten signaleerden **zionistische vluchtelingen in Oostenrijk**, met name nabij **Bad Gastein**, als bron van georganiseerd verzet tegen Brits beleid — vooral met betrekking tot Joodse immigratie naar Palestina.

13 augustus 1947: Sabotage in de Alpen

Rond **22:30 uur** in de nacht van **13 augustus** passeerde de troepentrein een smal, bergachtig spoorsegment **drie mijl ten zuiden van Mallnitz**, nabij de **Tauern-tunnel**, toen het werd getroffen door een bom begraven onder het spoorbed.

De aanslag

Twee explosieven waren geplaatst:

- De **eerste bom ontplofte onder de bagagewagon**, beschadigde deze ernstig en deed meerdere wagons erachter ontsporen.

- De **tweede bom ontplofte niet**, mogelijk door een defecte ontsteker. Als deze was geëxplodeerd, had de trein in een steile afgrond kunnen storten, met massale slachtoffers tot gevolg.

Wonderbaarlijk **vielen er geen doden**. De bagagewagon werd vernietigd, meerdere compartimenten liepen structurele schade op, maar de trein bleef grotendeels overeind en stopte net voor een helling. De **snelle stop en het ruige Alpenlandschap** redden de trein ironisch genoeg van een totale ontsporing.

Een **volgende explosie** vond uren later plaats buiten het **hoofdkwartier van de 138e Britse Infanteriebrigade** in **Velden**, nabij Villach. Hoewel deze bom minimale structurele schade en geen verwondingen veroorzaakte, suggereerde de timing een gecoördineerde aanval.

Het onderzoek

De eerste onderzoeken waren onbeslist. Een verdachte — **een onbekende man die door de Oostenrijkse politie werd neergeschoten en gewond** — werd gevangen nabij de explosieplaats. Hij was recent vertrokken uit **Bad Gastein**, een stad bekend om het huisvesten van **Joodse ontheemden**, van wie sommigen vijandigheid hadden geuit tegen Britse immigratiecontroles in Palestina.

Autoriteiten verdachten een **klein team van 3–5 operatiefs**, mogelijk gelinkt aan zionistische militante groepen zoals **Lehi**. Geen groep eiste verantwoordelijkheid op en er werden geen aanklachten ingediend. Toch merkten hedendaagse rapporten in *The New York Times* en *The Sydney Morning Herald* de nabijheid van pro-zionistische DP's en de politieke symboliek van de aanval op. Zowel Britse als Oostenrijkse functionarissen neigden naar **zionistisch extremisme** als waarschijnlijke motief.

Toeschrijving en nalatenschap van de bomaanslag op de Britse troepentrein van 1947

Terwijl hedendaagse verslagen van de **aanslag van 13 augustus 1947** — zoals rapporten in *The New York Times*, *The Sydney Morning Herald* en Britse legercommuniqués — de daders slechts beschreven als **onbekende “terroristen”**, hebben latere studies de aanval met meer zekerheid toegeschreven aan **Lehi**, ook bekend als de **Stern-bende**. Deze radicale zionistische paramilitaire organisatie was al berucht om haar **transnationale sabotagecampagne** tegen Britse politieke en militaire infrastructuur in de laatste jaren van het Palestijnse Mandaat.

De methode, timing en strategische waarde van de aanslag nabij **Mallnitz** komen nauw overeen met Lehi's activiteiten in Europa en het Midden-Oosten tussen **1946–1948**. Hoewel niet zo publiekelijk erkend als Lehi's spraakmakende operaties — zoals de **bomaanslag op het King David Hotel (1946)** of de **aanvallen op de Caïro–Haifa-trein** —, past het Mallnitz-incident naadloos in het patroon van de groep: **militante druk ontworpen om de**

Britse terugtrekking uit Palestina te versnellen en concessies af te dwingen in het Joodse immigratiebeleid.

De rol van Lehi en zijn operationele filosofie

Opgericht door **Avraham Stern** en later geleid door figuren als **Yitzhak Shamir** (toekomstig premier van Israël), volgde **Lehi** een compromisloze anti-Britse strategie. De groep zag de Britten als koloniale bezetters en kaderde zijn sabotagecampagnes — inclusief aanvallen op treinen, politiebureaus en diplomatieke locaties — als daden van **anti-imperiale weerstand**.

In tegenstelling tot de gematigdere **Haganah**, of zelfs de nationalistische **Irgun**, geloofde Lehi in het **aanvallen van Britse belangen waar ze ook waren** — niet alleen in Palestina. Zijn clandestiene cellen opereerden in **Italië, Frankrijk, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk**, vaak in samenwerking met sympathiserende elementen in **Joodse vluchtelingengemeenschappen**, van wie velen verbitterd waren door de Britse uitvoering van het **Witboek van 1939**, dat Joodse immigratie naar Palestina drastisch beperkte, zelfs na de Holocaust.

Ondanks zijn ideologische ijver was Lehi ook **pragmatisch**. Het eiste niet altijd verantwoordelijkheid op voor aanvallen op buitenlands grondgebied — vooral niet wanneer dit **vluchtelingennetwerken, wapensmokkel of diplomatieke doelen** in gevaar kon brengen. Dit kan de **afwezigheid van een officiële claim** voor de Mallnitz-aanslag verklaren, ondanks de duidelijke afstemming op Lehi's doelen en methoden.

Het **officiële naoorlogse archief van Lehi** — de *Freedom Fighters of Israel Heritage Association* — vermeldt de aanslag van 13 augustus niet specifiek. Het viert echter de “internationale campagne” van de groep en bevat verwijzingen naar sabotageoperaties in **Oostenrijk, Italië en Duitsland**, waar “het Britse imperialisme de reikwijdte van de Joodse ondergrond voelde”. Verschillende **secundaire bronnen** citeren de Mallnitz-bomaanslag als een waarschijnlijke, zo niet definitief bevestigde, Lehi-operatie — beschreven als een “**ontroerend voorbeeld**” van **zionistische militantie die ver buiten de grenzen van Palestina reikte**.

Afwezigheid van arrestaties of veroordelingen

Ondanks een intensief onderzoek **werd niemand veroordeeld** in verband met de troepentreinaanslag. In de dagen na de aanval **schoot en arresteerde de Oostenrijkse politie een man nabij de plaats**, naar verluidt een **Poolse Joodse vluchteling** die recent was vertrokken uit **Bad Gastein**, een bekend centrum van pro-zionistische agitatie. Hij werd echter **vrijgelaten zonder aanklacht**, en **geen verdere verdachten werden gearresteerd**. Britse en Oostenrijkse functionarissen voerden een korte inval uit in **vluchtelingenkampen** in Karinthië, ondervragend personen met zionistische connecties — maar deze inspanningen leverden geen bruikbare inlichtingen op.

Deze **ontsnapping was typisch** voor Lehi's Europese operaties. De groep zette vaak **vanuit Italië getrainde saboteurs** in, **lokale sympathisanten uit vluchtelingenkampen**, en

gebruikte **valse identiteiten** en **tijdelijke huisvestingsnetwerken** om detectie te vermijden. Britse inlichtingendossiers en War Office-documenten (bijv. **WO 32/15258**) noteren een patroon van “geavanceerde sabotageacties” in bezette zones, vaak “toegeschreven aan zionistische radicalen, maar onmogelijk te bevestigen onder huidige veldcondities”.

Terwijl Lehi’s **binnenlandse operaties in Palestina** leidden tot zichtbaardere arrestaties en executies — zoals de **gevangenneming en zelfmoord van Moshe Barazani in 1947**, of de executie van leden gevangen in politiehindernissen —, bleken zijn **Europese sabotagecellen** veel moeilijker te infiltreren of te verstoren.

Opmerkelijke gerelateerde incidenten omvatten:

- **Mei 1947 (Parijs):** Vijf Lehi-leden werden gearresteerd met explosieven vergelijkbaar met die gebruikt in de mislukte **aanslag op het Colonial Office in Londen**. Geen Oostenrijkse connecties.
- **September 1947 (België):** Twee operatiefs, **Gilberte “Elizabeth” Knouth** en **Jacob Levstein**, werden veroordeeld voor smokkel van explosieven bestemd voor Britse diplomatieke doelen. Levstein had eerdere geweldsconnecties in Palestina maar was niet gelinkt aan Mallnitz.
- **1946–1947 (Italië):** Gezamenlijke **Lehi-Irgun-cellen** voerden aanvallen uit op Britse ambassades en wapenopslagplaatsen, vaak bewegend tussen **Rome, Triëst** en **Salzburg**, met valse documenten en vluchtelingenkanalen.

In elk geval kwam de **operationele voetafdruk** overeen met het **Mallnitz-profiel**: kleine teams, strategische doelen, geen verantwoordelijkheidseis, geen duurzame arrestaties.

Nalatenschap: Tactisch succes, historische voetnoot

In de geest van Lehi’s leiding vertegenwoordigde de **Mallnitz-aanslag** — zelfs zonder massale slachtoffers — waarschijnlijk een **tactisch succes**: het **schokte de Britse troepen**, verstoorde een sleuteltroepenlijn en **symboliseerde de reikwijdte** van de zionistische weerstand. De **afwezigheid in officiële Lehi-registraties** kan opzettelijk zijn geweest: een methode om **transnationale logistiek te beschermen** en bredere Europese operaties niet in gevaar te brengen.

Vanuit Brits perspectief was de aanval **beschamend en alarmerend**. Het illustreerde de **grenzen van geallieerde controle** in Oostenrijk en benadrukte de **verspreiding van koloniale conflicten naar Europa**, waar ontheemde bevolkingen, onopgeloste grieven en open grenzen vruchtbare grond creëerden voor opstandige activiteiten. Toch, zonder bevestigde daders, **vervaagde het incident uiteindelijk uit het publieke geheugen**, overschaduwd door de oprichting van Israël in 1948 en de geopolitieke omwentelingen van het vroege Koude Oorlog-tijdperk.

Toch blijft de aanslag van 1947 op de London–Villach-troepentrein een **zeldzaam voorbeeld van transcontinentale antikoloniale geweld**, dat de **vluchtelingencrisis, militante zionisme** en **imperiale terugtrekking** verbindt in een bijna vergeten explosief moment van helderheid.

Terrorisme volgens moderne normen

Het doel, volgens Britse militaire analisten, was:

- Het toebrengen van **massale slachtoffers**.
- Het **terroriseren** van Britse troepen.
- Het **drukken op de regering** om immigratiebeperkingen naar Palestina te versoepelen.

De aanslag maakte deel uit van een breder patroon: dat jaar hadden zionistische militanten een **sociaal club in Londen** gebombardeerd, een defect apparaat geplaatst bij het **Colonial Office**, en treinen in Palestina gebombardeerd. De boodschap was onmiskenbaar: **Britse doelen waren niet langer veilig, zelfs niet in Europa**.

Hoewel door de daders ingekaderd als een daad van verzet tegen koloniale bezetting, zou de **aanslag van 1947 op de Britse troepentrein nabij Mallnitz** volgens huidige juridische en morele normen worden geclassificeerd als een daad van **internationaal terrorisme**.

Hedendaagse definities

Volgens breed geaccepteerde juridische kaders — zoals die gebruikt door de **Verenigde Naties**, de **Europese Unie** en de **Amerikaanse federale wetgeving** — wordt terrorisme gedefinieerd als:

“Het onwettige gebruik of dreigen met geweld tegen personen of eigendom om een regering of burgerbevolking te intimideren of te dwingen voor politieke of ideologische doeleinden.”

Deze definitie omvat **steutelkenmerken** aanwezig in de Mallnitz-aanslag:

- **Richten op staatspersoneel** (Britse soldaten in officiële dienst).
- **Intentie om massale slachtoffers te veroorzaken** door willekeurige bombardementen.
- **Politiek doel**: druk op Groot-Brittannië om controle over Palestina op te geven en immigratiebeperkingen voor Europese Joden op te heffen.
- **Transnationale uitvoering**: een aanval uitgevoerd in Oostenrijk door actoren gelinkt aan een politieke beweging met basis in Palestina, die buitenlands beleid van een derde land (het Verenigd Koninkrijk) beïnvloedt.

Als een vergelijkbare operatie vandaag zou plaatsvinden — een **niet-statelijke groep die explosieven plaatst op een NAVO-troepentrein in Europa** — zou dit waarschijnlijk **anti-terrorisme-aanduidingen, internationale arrestatiebevelen** en mogelijk **sancties of militaire respons** tegen de sponsorerende organisatie triggeren.

Lehi en de evolutie van het “terrorist”-label

Het is belangrijk op te merken dat **Lehi officieel werd aangemerkt als terroristische groep** door de **Britse regering in de jaren 1940**, naast **Irgun** en **Haganah** (in specifieke

operaties). Britse functionarissen bestempelden hun campagne als een “**terroristische opstand**”, vooral na spraakmakende incidenten zoals:

- De **bomaanslag op het King David Hotel (1946)**.
- De **moord op Lord Moyne (1944)**.
- De **ophanging van Britse sergeanten in Palestina (1947)**.

Referenties

1. “Bomb Derails British Troop Train in Austria; No Casualties.” *The New York Times*, 14 augustus 1947.
2. “British Train Blown Up in Austria.” *The Sydney Morning Herald*, 15 augustus 1947.
3. United Kingdom War Office. *British Troops Austria (BTA) Quarterly Historical Report, Q3 1947*. WO 305/73. The National Archives, Kew, UK.
4. Austrian Ministry of the Interior. *Internal Security Report to Allied Commission for Austria*, augustus 1947. Geciteerd in secundaire bronnen.
5. Bell, J. Bowyer. *Terror Out of Zion: The Fight for Israeli Independence*. New Brunswick, NJ: Transaction Publishers, 1977.
6. Heller, Joseph. *The Stern Gang: Ideology, Politics and Terror, 1940–1949*. Londen: Frank Cass, 1995.
7. Zertal, Idith. *From Catastrophe to Power: Holocaust Survivors and the Emergence of Israel*. Berkeley: University of California Press, 1998.
8. Freedom Fighters of Israel (Lehi) Heritage Association. *Internal Bulletins and Archival Materials, 1946–1948*. Tel Aviv, Israël.
9. “Two Jews Jailed in Belgium for Smuggling Explosives.” *The Palestine Post*, 12 september 1947.
10. Lehi Underground Radio Broadcast. “Lehi Claims Responsibility for Cairo-Haifa Train Bombing.” 28 februari 1948.
11. Röhl, Wolfgang. *Britische Militärzüge in Österreich 1945–1955*. Wenen: Österreichischer Miliz Verlag, 2005.
12. British Army of the Rhine. *Rail Transport Records, 1946–1950*. Ref: BAOR/LOG/47. Imperial War Museum, Londen.